

βράδι, μὲ τὸ λύσιμό τοῦ γαμπροῦ, δέσθην σφιχτὴ ἡ νύφη, μὲ κομποσκοῖνι μάλιστα !

Σὺν ἔργῳ ἡ Εὐὰ τὸ σῶκο (ξυπόμῃλο π. τοκαλλί, τί διάολο εἶτανε κείνο, ποὺ τὴν ἔκανε νὰ νοιώσῃ τὸν ἑαυτὸ της), ξεφτυρώσανε κ' οἱ ταικνίδες στὸν Παράδεισο. Ἔτσι δὲ καὶ στὸν Παράδεισο τοῦ Γιαννακοῦ ξεφύτρωσ' ἡ ζήλεια. Ἀνάθεμά τη, ναί, τὴ ζήλεια, π' ἀπ' τὴν ταικνίδα τσούζει πιότερο ! Τίς πρώτες μέρες ἡ νύφη καθότανε σκουντούφλα κι ἀμίλητη, μὰ σὰν ξυττήσανε τὰ αἱματὰ της σοῦγεινε γκριτάρα καὶ κινγαντζοῦ ! — Δὲ θέλω, ἄντρα, νὰ πηγαίνης στὸ καπελιό ! Δὲ θέλω νὰ γλυκοκουβεντιάξῃς τῆς Μαρουσῶς ! Τὰ πολλὰ συναλλάγια μὲ τὸ Μανωλιό νὰ σοῦ λείπωνε μπιῆς καὶ μοῦ κουβαλήσης δῶ τὴ γυναικα του τὴν ταιμπλοῦ, τὴ γεβεντισμένη ;

— Μπερὲ γυναῖκα, ἡ Μαρουσῶ ἤρθε νὰ τῆς βάνω μιντζεσόλες.

— Νὰ πάη καὶ νὰ μὴ γυρίσῃ πιά ἡ φκιασιδοῦ, ἡ ἀχοίρεντη !

— Ὅλα δὲ ναί, μὰ τὸ Μανωλιό γὰρ δὲν μπορῶ νὰ κακοκαρδίσω ! Φάγαμε ψωμί κι ἀλάτι . . .

Ἡ πεθερά, ποὺ καθότανε κεῖ στὸ τζάκι καὶ τέντωνε ταῦτιά της, μὴν τῆς φύγῃ λόγος, ἔβαλε τότε τὰ πράματα στὸν τόπο τους — Μωρ' ἀκόμα δὲν τὸν πῆρες, νύφη, κι ἄρχισες κιόλας τὴ φαγομύρα ; Μωρ' τί σὲ κόφτει σένα γιὰ τὴ Μαρουσῶ καὶ τοῦ Μανωλιοῦ τὴ γυναῖκα ; καθάριος οὐρανὸς ἀστραπὲς δὲ φοβάται ! . Γὰρ τὸν ἄντρα μ' τὸν καλὸ καὶ μὲ κορταῖ ἀγκυλιὰ δὲ φοβοῦμαι νὰν τὸν βάνω ! .

(Στὸ ἄλλο φύλλο τελιώνει)

Γ. ΑΒΑΖΟΣ

ΔΗΛΩΣΗ

(Ἀπὸ τὸ «Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμίλου»)

Ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλὸς ποὺ στὸν πρώτο ἀριθμὸ τοῦ Δελτίου του ἀναγκάστηκε νὰ δημοσιεύσῃ ἀπάντησιν στοὺς ἐπικριτὰς του τοὺς ψευτικούς, δὲν ἐφραντάζονταν ὅτι στὴν τελευταία σελίδα τοῦ ἴδιου ἀριθμοῦ θὰ ἦταν ὑποχρεωμένος δημόσια νὰ παρακαλέσῃ ἄλλους σεβαστοὺς τοῦ ἐπικριτὰς, νὰ βάλουν τελεῖα καὶ παῦλα σὲ κάθε δημοσιογραφικὴ πολεμική ¹, γιατί ὁ σκοπὸς τοῦ Ὀμίλου δὲν εἶναι ν' ἀνακατίνεταί σὲ γλωσσικοὺς καυγάδες. Ὁ σκοπὸς τοῦ εἶναι καθαρὰ ἐκπαιδευτικὸς, ἐπομένως θεωρεῖ ὅτι δὲν εἶναι δουλειὰ του οὔτε νὰ δείξῃ τί ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ γλῶσσα, οὔτε νὰ ὁρίσῃ τὴ τελειωτικὴ της μορφή.

¹ Ψυχάρης—«Πᾶς Σχολεῖα», ἀρ. 415 καὶ 416, 1910 Νομᾶς.

Τὸ πῶς θὰ διδαχθεῖ ἡ μητρικὴ γλῶσσα, ὁ Ὀμιλὸς τὸ ἀφίνει στὸν εἰδικὸ παιδαγωγὸ καὶ τοὺς συνεργάτες του, ποὺ θὰ διευθύνουν τὸ πρότυπο σχολεῖο καὶ ποὺ ἔχουν κάποια πείρα, ἀφοῦ γιὰ τρία χρόνια τὴ διδάξαν κάποιον μὲ ἀποτελέσματα ἀρκετὰ γνωστὰ σὲ ὅσους παρακολουθοῦν τὴν ἐκπαιδευτικὴ κίνησιν τοῦ τόπου μας καὶ χαίρουνται καὶ χειροκροτοῦν στὴν παραμικρότερη σχετικὴ βελτίωσίν της.

Γιὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐφορία τοῦ Προτύπου Δημοτικῶν Σχολείων καὶ ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλὸς σχηματίσθηκε ἀπὸ ἀνθρώπους, πολὺ λίγο εἰδικούς στὰ γλωσσικά, μὰ ποὺ μένουν στὴν Ἀθήνα καὶ στὰ μεγάλα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ βρίσκονται σὲ καθημερινὴ συνάφεια μ' ἕλες τίς τάξεις τῆς κοινωνίας καὶ εἶναι σὲ θέσιν νὰ ξέρουν τί τῆς χρειάζεται.

Κ' ἔτσι ὥς τώρα ἀδελφικά συνεργάσθηκαν τὰ μέλη τῆς ἐφορίας καὶ οἱ ἰδρυταὶ καὶ τὰ μέλη τοῦ Ὀμίλου ἔχοντας συγκεντρωμένη τὴν προσοχή τους στὸν ἐκπαιδευτικὸ σκοπὸ, χωρὶς κανέναν τους νὰ νομίσει πῶς ἤρθε ὁ καιρὸς νὰ ἐπιβάλλῃ τὴ γνώμη του τὴν ἀτομικὴ γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, στοὺς ἄλλους. Κ' ἐλπίζουν ὅτι ἔτσι καὶ στὸ μέλλον θὰ συνεργασθοῦν. Γιατί ἄλλιως θὰ ἦταν ἀδύνατον νὰ πάη μπροστὰ τὸ ἔργο τους.

Σ' ἓνα μόνο σημεῖο τῶν ἀρθρῶν τῶν «οἰκείων» ἐπικριτῶν τοῦ Ὀμίλου ἔχεται ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλὸς χρεὸς τοῦ νομίζει ν' ἀπαντήσῃ. Στὴν τελεμηρὴ δηλαδὴ γνώμη τους, ὅτι τάχατες ἀπὸ **Ψυχαροφοβία**, ἀπὸ **πολιτικὴ**, ἀπὸ **στρατηγικὴ** καὶ **διπλωματικὴ** ¹, κάνει παραχωρήσεις στὴ γλῶσσα τῶν ἐγγράφων του. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴν κατηγορίαν ὁ Ὀμιλὸς τὴν ἀποκρούει, δηλώνοντας, μὰ γιὰ πάντα, ὅτι ἂν σὲ λεκτικὸ τῶν ἐγγράφων του καὶ τῶν ἀρθρῶν του παραδέχεται τύπους καὶ ψλόγγους, ποὺ μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι χυμένοι στὰ καλὸύπια τῶν κανόνων τοῦ προήχθη τῆς γλώσσας, δὲν τὸ κάνει ἀπὸ **κανένα ἄλλο λόγο** παρὰ ἀπὸ εἰλικρινὴ ἀντίληψιν ἀδιάφορο ἀνσωστὴ ἢ στραθὴν . . . ὅτι οἱ τύποι ἢ οἱ ψλόγγοι ποὺ μεταχειρίζεται εἶναι ὁλοζώνταντοι σὲ στόμα τῶν κατοίκων τῆς σημερινῆς πρωτεύουσας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἀνήκουν στὴ νεοδημοτικὴ.

Καὶ μπορεῖ νὰ προσθέσῃ ὅτι αὐτὴ τὴν ἀντίληψιν ξέρει πῶς τὴν εἶχε στοὺς μεταψυχαρακοὺς χρόνους, κατὰ τὸν ὅρον τοῦ κ. Παλαμᾶ ², καὶ ὁ μακαρίτης ὁ Κρουμπάχερ (τὸ πρόβλημα τῆς Νεωτέρας γραφομένης Ἑλληνικῆς, Βιβλιοθήκη Μαραζλὴ 1905 σελ. 160 κ. ἀ.) καὶ τὴν ἔχουν ὁ Karl Brugmann (Γρα-

¹ Ἀργύρης Ἐγκαλιότης—Ἡ καινούρια πολιτικὴ τῆς μεσομαϊκῆς ἀρ. 417, 1911 Νομᾶς, σελ. 5, στίχ. 51.

² Λοιθαράτος καὶ Βαλαωρίτης ἀρ. 417, σελ. 17, στίχ. 27, 1911 Νομᾶς.

τη καὶ Δημότικῃ Μετάφρ. Λέξα Ἀρβανίτη Ἀθή-
να 1902 σελ. 27 κ. ἀ.), ὁ συγγραφέας τῆς «Ξε-
νηλασίας ἢ Ἰστούλειας» καὶ τοῦ Die Lehnwörter
der Mittelgriechischen Vulgärliteratur Κος Μανώ-
λης Τριανταφυλλίδης (ποῦ ὠμάλυνε τὴ γραμματικὴν
καὶ κανόνισε τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ βιβλίου τῆς Κος
Π. Σ. Δέλτα «Παραμύθι χωρὶς ὄνομα» Λονδῖνο
1910), ὁ διευθυντὴς τοῦ Σχολείου τοῦ Ὀμίλου Κος
Ἀλ. Δελμούζος καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ

Η ΑΜΟΡΦΗ ΣΟΦΙΑ

Ἰδοὺ μὲ τί τρόπον ἡ Διοτίμα, σοφὴ γυναῖκα Μαν-
τινειώτισσα, κατέρβησε νὰποχήτῃ ἕνα ἐμῶσιμα τῆς
Ἀθηναῆς, ὀνομαστὸ γιὰ τὸ ἔλειπε κάθε γνῶρισμα
τοῦ προσώπου :—

Ἡ Διοτίμα εἶτανε καὶ ἱέρεια, σὲ τί, κανεὶς δὲν
ξέρει ἀκριβῶς. Μὰ τὸ ἀξίωμα τῆς ἔδωκε τὴν εὐκαι-
ρίαν νὰ γνωρίσῃ λογῆς-κοπῆς σημαντικὰ πρό-
σωπα, σὺν τῷ Σωκράτῃ, τὸν Ἀλκιβιάδῃ, τὸν Ζήνω-
να, τὸν Πρωταγόρα, τὸν Γοργία, καὶ κάμποσους νέ-
ους μὲ πολὺ μυαλὸ ποῦ καταντήσανε στὸ τίποτα.
Ἡ συναναστροφή τοὺς ἔδωκε καὶ σκόρπισε κάθε μά-
ταια πρόληψιν ἀπὸ τὴν ψυχὴ τῆς Μαντινειώτισσας
Ἰέρειας· κ' ἐννοίωσε μέσα τῆς αὐτὴ πῶς ἡ μόνη
Σοφία ποῦ θὰ μπορούσε ἴσως νὰ λατρεύῃ αὐτὴ καὶ
νὰ διακονῇ, ἔπρεπε νὰ εἶναι Σοφία ἐντελὴς καὶ ἀ-
ποκλειστικὰ δική τῆς.

Ἀφοῦ τὸ ζήτημα εἶταν ἔτσι, τράβηξε μὲ μέρα
στὸ ἐργαστήρι τοῦ Φειδία, ποῦ, ἔπως τὸ ξέρουν ὅ-
λοι, ἔπαιρνε παραγγελίες γιὰ κάθε εἶδους θεότητες,
μεγάλαις καὶ μικρῆς. Καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ τῆς
κάμῃ ἕνα εἶδωλο τῆς Ἀθηναῆς σὲ μέγεθος ποῦ νὰ
ταιριάζῃ στὴν καπελλοθήκῃ τῆς, καὶ μὲ τέτοια γνω-
ρίσματα τῆς μορφῆς ποῦ εἵκοιλα νὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ
τὰ γνωρίσματα τῶν εἰδωλῶν ποῦ εἶχανε μείνει ἀπ'
τὸν παλιὸ καιρὸ καὶ τὰ λάτρειαν ἀκόμα τὰ κοσάδια
τοῦ λαοῦ. Ὁ Φειδίας εἶχε ἀκούσει τὸ φίλον τοῦ Σω-
κράτη νὰ κἀνῃ λόγον γιὰ τὴ Διοτίμα, καὶ τοῦ εἶχε
μάλιστα περάσει ἀπὸ τὸ νοῦ, πῶς, καθὼς μπορεῖ νὰ
γίνεται μὲ τίς κυρίες καὶ τοὺς φιλόσοφους, ὁ σοφὸς
εἶχε ἀποδώσει ἀρετῶς δικούς του στοχασμούς στη
Μαντινειώτισσα Ἰέρεια. Ὁ Φειδίας τῆς ἔταξε νὰ
κἀμῃ τὴν παραγγελίαν τῆς μὲ πολλὴν τοῦ χαρά. Καί,
ἅμα πέρασαν ἔχθρ' ἡμέρες, ἡ Διοτίμα ξαναπῆγε στὸ
ἐργαστήρι τοῦ. Τῆς παρουσιάσανε ἕνα εἶδωλο τῆς
Ἀθηναῆς, πολὺ λαμπρὰ σκαλισμένο ἀπὸ καρύδι ἀρά-
πικο, ποῦ συντάριζε, μὲ τὰ κοντυλογραμμένα μέ-
λη τῆς καὶ τὴ χαριτωμένη φορεσιὰ τῆς, ὅλα τὰ
παιγνιώστα χαρίσματα τῆς Περικλειανῆς σχολῆς

τῆς γλυπτικῆς. Ἡ Διοτίμα ἔπιασε τὸ εἶδωλο στὸ
χέρι τῆς καὶ τὸ γύριζε καὶ τὸ ξαναγύριζε θαμά-
ζοντας.

— Ἦνα μόνο δὲ μοῦ πολυαρέσει, εἶπε ὕστερ'
ἀπὸ λίγο. Αὐτὴ ἔδω ἡ κεφαλὴ ποῦ τῆς κάματε δὲν
ἔχει λιγάκι, ἔπως θὰ λένε ἀργότερα οἱ ἀρχαιολό-
γοι (γιὰ τὸ ἐγὼ ἔχω τὸ προφητικὸ ὄωρο, ξέρετε), λι-
γάκι τὸν τύπο τῶν *ὑποχθονίων θεοτήτων* ;

— Ἰσως, μιὰ ἰδέα, ἀποκρίθηκε ὁ Φειδίας· νὰ
τὴν ἀλλάξουμε, ὥς τὴν ἐρχόμενη Τετάρτη.

Τὴν ἄλλῃ Τετάρτῃ, ἡ Διοτίμα πρόσταξε νὰ ζέ-
ψουνε τὸ ἔργον τῆς καὶ ξαναγύρισε στὸ ἐργαστήρι.

— Δῆτε νὰ μὴ μὲ πάρετε γιὰ παραπολὺ μεγά-
λο μπελά, *cher maitre*, εἶπε, ἀφοῦ στάθηκε
λίγο· μὰ, αὐτὴ ἔδω ἡ καινούριε κεφαλὴ εἶναι—δὲν
εἶν' ἔτσι ;—τόσο-δὰ, νά, λιγουλάκι, ἀπαράλλαχτη
μὲ κεφαλὴ Ἀφροδίτης. Ὡ, δὲν ἔχω καμὴν προκα-
τάληψιν μὲ τὴν Ἀφροδίτη — μόνο . . . νά, ξέρετε,
εἶναι δικὰ τῆς ἀγάλματα στὰ ψαράδικα καὶ σὲ τέ-
τοια ἐλεεινὰ μέρη, πιστεύω, καὶ οἱ ἑταίρειες . . . Μά,
θαξίζετε, τί νὰ σὰς πῶ ! νὰ τὴν ἀλλάξετε.

— Πάει καλὰ, εἶπε ὁ Φειδίας· νὰ ποῦμε τὴ
Δευτέρα ποῦ μὰς ἔρχεται ;

Ὅταν ἔμως ἦρθε κείνη ἡ Δευτέρα, κ' ἡ Μαντι-
νειώτισσα Ἰέρεια πῆζε στὸ ἐργαστήρι, νέο ξαρνι-
κὸ τὴν περίμενε.

Ἀδὸν τιμῆς, εἶπε ὁ Φειδίας, αὐτό, ἀγαπη-
τὴ μου κυρία, δὲν εἶναι, ἀληθινά, δικό μου λάθος.

Γιὰ τὸ μαθητὴς τοῦ (ὁ Κάλαμης, πιστεύω· ἐ-
ξὸν πιά, ἂν εἶτανε δάσκαλός τοῦ ὁ Κάλαμης !) εἶχε
ταιριάσει στὸ εἶδωλο τῆς Ἀθηναῆς ἕνα πολὺ κομψὸ
κ' ἐκφραστικὸ κεφαλάκι Σειληνοῦ.

— Θαῆχετε ἀντίρρηση νὰ πῆτε τοῦ κάλφα σὰς,
εἶπε ἡ Διοτίμα μὲ πολλὴ λεπτότητα, πῶς, ἅμα κα-
ταπιάνεται νὰ κολλήσῃ κεφάλια στὴ μικρὴ μου θεὰ
τῆς Σοφίας, τὸ σωστὸ εἶναι νὰ μὴν εἶναι πιωμένος ;

— Ἀγαπητὴ μου, κυρία, διαμαρτυρήθηκε ὁ
Φειδίας, ἔχετε μπροστὰ σας τὸν πῦλ ταπεινωμένο ἀπ'
ὅλους τοὺς ταπεινοὺς σας δούλους. Ὁ Κάλαμης θὰ
περάσῃ μὲ φωμὶ καὶ νερό δέκα μέρες, καὶ θὰ φρον-
τίσω ἐγὼ ὁ ἴδιος γιὰ τὴ νέα κεφαλὴ τοῦ εἰδωλοῦ,
ποῦ θαῆχῃ τὴν τιμὴ νὰ προσδρεύῃ στὸ ἰδιαίτερό σας
προσκυνητάρει· καὶ αὐτὴ τὴ φορά, θὰ λάβω τὴν εὐ-
χαρίστησιν νὰ σὰς ἰδῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος στὴν καταικία
σας.

Ἄμα πέρασανε δυὸ ἑβδομάδες, ὁ οἰκονόμος τῆς
Διοτίμας ὠδήγησε μέσα, ὅχι δίχως κάποιον τοῦ ἀη-
δία, τὸ σεβάσμιο μὰ κάπως ἀκατάστατο γλύπτη ποῦ
στόλισε τὸν Παρθενῶνα.

— Νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ λάβω μόνῃ μου τὴ
χαρά, ἀγαπητὴ μου, ἀκριβέ μου γέρο-Φειδία, —
φώναξε δυνατὰ ἡ Μαντινειώτισσα Ἰέρεια, καὶ ἄρ-